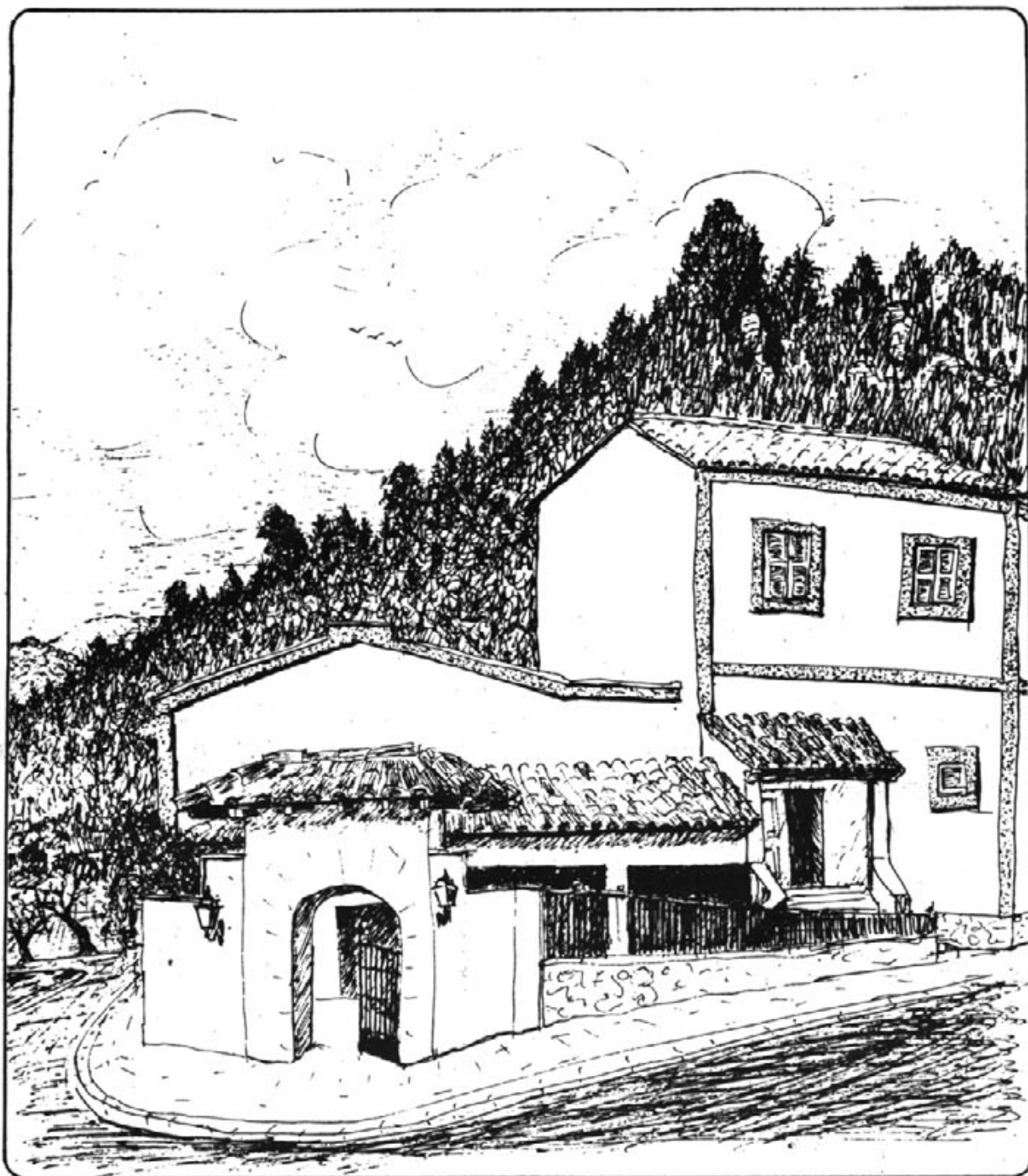


Montaurà

Nº 2 ABRIL 1.988

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL



Casal de Cultura; dibuix de l'artista local Robert Jaras

★ ★ Sumari ★ ★

Portada: CASAL DE CULTURA, dibuix de l'artista local Robert Jaras.

Pàg. 3 CRÒNICA. Gabriel Fiol Mateu.

6 AHIR, Tomeu Ripoll Pou.

8 L'AJUNTAMENT INFORMA.

10 DE CA NOSTRA..., Jaume Gual Mora.

12 L'ESCOLA, CENTRE DE CULTURA, Coordinadora d'Activitats Culturals-Escola Mancor.

14 L'AMO EN MIQUEL VALLORI MARTORELL, car - boner de tota la vida.

17 ESGLÉSIA LOCAL, Miquel Amengual Saurina.

18 SA FONT DES PRAT, Alumnes de 5è i 6è de l'escola de Mancor.

19 TOPONIMIA DOCUMENTADA (2), Gabriel Fiol Mateu.

20 UN ANY MÉS A BINIFALDÓ, Monitors Esplai.

22 ELS LLINATGES DELS MANCORINS (1), Gabriel Fiol Mateu.

23 Ho Sabieu?

24 ESPORTS, Joan Martorell Vallori i Llorenç Abrines Reynés.

27 PER LLEPAR-SE ELS DITS, Domingo Llull.

Contraportada: IMATGES D'AHIR: "EN MOSQUETA", Comentari de Gabriel Fiol Mateu.



MONTAURA, Revista de Mancor de la Vall.

Nº 2 ABRIL 1.988

REDACCIÓ I CONFECCIÓ: Grup de mancorins.

COLLABORADORS: Tots els qui vulguin.

IMPRESSIÓ: "Apóstol y Civilizador", Petra

DIPÒSIT LEGAL: PM. 3 - 1.988.

EDITA: Ajuntament de Mancor, Pl. Ajuntament, 1, DP. 07312, Tl. 50.17.76.

Les responsabilitats dels articles recauran només damunt de llurs autors.



Metge de Guàrdia	281313
Ambulàncies	200362
Dispensari Municipal	504865
A.T.S.	501880
Urgències Inca S.S.	503882
Ambulatori Inca S.S.	502850
Bombers Inca	500080
Guardia Civil Selva	515004
Guardia Civil C.O.S.	295050
Parròquia	501828
Pompes Fúnebres	500237
Escoles	505991
Ajuntament	501776
Protecció Civil	721040
Electricitat AVARIES	500700
Telèfon Esperança	461112
Fons Cultural Europeu	457777

METGES DE GUÀRDIA



ABRIL							MAIG						
L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
4	5	6	7	8	9	10		2	3	4	5	6	7
11	12	13	14	15	16	17		9	10	11	12	13	14
18	19	20	21	22	23	24		16	17	18	19	20	21
25	26	27	28	29	30	1		23	24	25	26	27	28

Dra. M. CUADRI

Dra. L. FABREGAT

Dra. R. FARRIOLS

Dra. M. CUADRI

Dra. L. FABREGAT

Dra. R. FARRIOLS

Dra. M. CUADRI

Dra. L. FABREGAT

JUNY							JULIOL						
L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
30	31	1	2	3	4	5		4	5	6	7	8	9
6	7	8	9	10	11	12		11	12	13	14	15	16
13	14	15	16	17	18	19		18	19	20	21	22	23
20	21	22	23	24	25	26		25	26	27	28	29	30
27	28	29	30	1	2	3							

Dr. RICARDO FARRIOLS: C/ M. Caballer, n.º 5 - MANCOR

Dra. LUISA FABREGAT: C/ Dezcallar, n.º 9 - SELVA

Dra. MARIA CUADRI: C/ J. Estelrich, n.º 4 - SELVA

SERVEIS D'URGÈNCIES: TELEFONAR A L'ÚNIC NÚMERO

28 13 13 - BUSCA-688

DISSABTES, DIUMENGES I FESTIUS INCLUÏTS:

De les 14 h. del dissabte fins a les 9 h. del dilluns

DIES FEINERS: De les 17 h. fins a les 9 h. del dia següent

LES GUARDIES SÓN EXCLUSIVAMENT PER URGÈNCIES.
ELS MALALTS NO URGENTS SERAN ATESES EN HORES DE CONSULTA

PASSATEMPS

Cercau tres noms de poblacions de Menorca i tres d'Eivissa. Poden estar escrits de dalt a baix o la inversa, d'esquerra a dreta i de dreta a esquerra.

A	I	L	A	L	U	E	A	T	N	A	S
A	C	I	U	T	A	D	E	L	L	A	D
F	E	S	T	I	L	C	C	A	N	S	A
E	I	R	I	N	A	A	N	E	M	I	A
I	A	A	D	O	I	R	M	I	R	P	E
V	E	P	C	U	O	P	O	N	O	O	R
I	R	Q	U	E	R	U	U	I	Q	U	E
S	I	S	A	N	T	A	N	T	O	N	I
S	A	I	R	S	N	A	U	M	A	O	D
A	D	R	U	E	D	N	U	Q	E	B	A

Alumnes de 5è i 6è de l'escola de Mancor

-- CRÒNICA -- CRÒNICA -- CRÒNICA -- CRÒNICA --

Defunció: Dia 13 de gener morí a Son Tafona madò Margalida Reynés Martorell, coneguda per Sa Madona de Biniatzent. Tenia 86 anys. Rebin la condolència els seus fill Nofre, Simó i Maria, així com els altres familiars.

Festa de Sant Antoni: Aquesta popular festa, tan arrelada dins el nostre poble, s'inicià el dia 16 de gener, vesprada de Sant Antoni, amb el tradicional fogueró. Molts de mancorins hi soparen al seu entorn, per després anar a ballar al cafè de Can Bernat animats pels conjunts "Jaime Grau y su conjunto" i el "Duo añoranza".

Les beneïdes del dia de Sant Antoni es destaquen per la participació d'unes carrosses molt ben arrenjades. Es donaren cinc premis a les carrosses, distribuïts així: 1er. La Romeria del Rocío. 2on. Bruixots. 3er. Caramelos. 4art. Casera d'abelles. 5è. Olimpíada. Els premis per animals foren els següents: Premi especial, al corb de la baixada. Premi a l'animal de més interès remader, al cabrit de la senyora de "Casa Mia". Premi a l'animal de raça autòctona més pura, al ca de bestiar de Joan Martorell Seguí.

Òbit: El dia 19 de gener morí l'amo'en Bernat Gual Mora, alias Jordiò. Tenia 89 anys i era la persona, nascuda a Mancor, més vella del poble. El seu fill Jaume, torrer del Far del Port de Pollença des de fa molts anys, la seva esposa i demés familiars, rebin el condol.

Els darrers dies: Enguany ha començat prest la Quaresma, per això aviat vengueren els darrers dies. Començaren el Dijous Llar-der amb la festa a l'escola pública. Destacaren els vistosos vestits en què anaven disfressats els nins, fets a la mateixa escola. Continuaren les festes de Carnaval el dissabte, dia 13 de febrer, amb un animat ball de disfresses al Casal de Cultura, animat pels mateixos conjunts de la festa de Sant Antoni. L'ampli recinte acollí una notable quantitat de màscares. Un jurat molt competent atorgà els següents premis:

Millor maquillatge: Es ca i es moix.

El dia 14, diumenge, es celebrà la ja habitual RUETA dels nins. Va haver-hi gran participació i fou animada per una banda de cornetes i tambors, també per les teresetes de Mupetf.

El Carnaval acabà el dilluns, dia 15, amb el popular "Ball dels casats" al cafè de Can Bernat. Fou molt animat i d'ell se'n féu ressò el programa regional de TVE a Balears.



Disfresses a la RUETA

Comparses, 1er: Las Mamis Panchitas.
Comparses, 2on: Presos.
Parelles: At^a Vallori i Joana Martorell.
Individual: Teresa Casillas.
Infantil: Margalida Moranta.

Visita del President Cañellas: El diumenge, dia 14, visità oficialment el nostre poble el Molt Honorable President del Govern Balear Sr. Gabriel Cañellas Fons. Les autoritats locals i l'Escola de Ball de Botli donaren la benvinguda.

Seguidament visità les obres del nou encarrilament i sanejament del torrent de Biniarroí, la Unitat Sanitària, el Casal de Cultura i les Instal·lacions del repetidor de TV, ubicades a l'Oratori de Santa Llúcia. S'interessà també pels altres problemes del municipi.

-Conferència: El dia 19 de febrer, amb nombrosa assistència de públic, el professor de l'Institut de Batxillerat Berenguer d'Anoia d'Inca, Sr. Pere Rayó Bennàssar, pronuncià una suggestiva conferència sobre "L'Arquitectura gòtica a Mallorca", il·lustrada amb la projecció de diapositives de notable bellesa plàstica.

Mort sobtada: L'habitual tranquil·litat del nostre poble, es veié torbada el dia 20 de febrer per l'estranya mort d'en Jordi Soler Martínez, natural de Caravaca, Múrcia, i resident a Inca. Sembla que la mort fou deguda a una caiguda des d'una terrassa a la casa nadiva de la seva esposa Antònia Moranta Mateu, al carrer de la Creu. Degut a que el cas es troba sub júdice, no hi podem afegir res més. El difunt tenia 34 anys d'edat.

Conferència: El dia 26 de febrer el nostre paísà, en Jaume Gual Mora, Inspector Tècnic d'Educació, donà una conferència al Casal de Cultura sobre el tema "Reforma del Sistema Educatiu", fou especialment seguida pels pares d'allots en edat escolar.

Noces: El dia 27 de febrer es casaren a l'església parroquial, en Miquel Bestard Salom i na Catalina Suau Balaguer. Han

fixat la seva residència a la vila de Lloseta d'on era natural el nuvi.

Festes de Sant Joan: El mateix dia 27 va tenir lloc a l'Ajuntament una reunió de tots els que tenien interès en col·laborar a les festes patronals de Sant Joan d'enguany. L'assistència no fou gaire nombrosa, però les idees dels reunits es tendran en compte.

Repetidor de TV.: Durant la segona quinzena del mes de febrer començaren les proves del repetidor de TV instal·lat a Santa Llúcia, que permet rebre, amb notable claretat, els tres canals a zones on abans es captaven amb moltes deficiències.

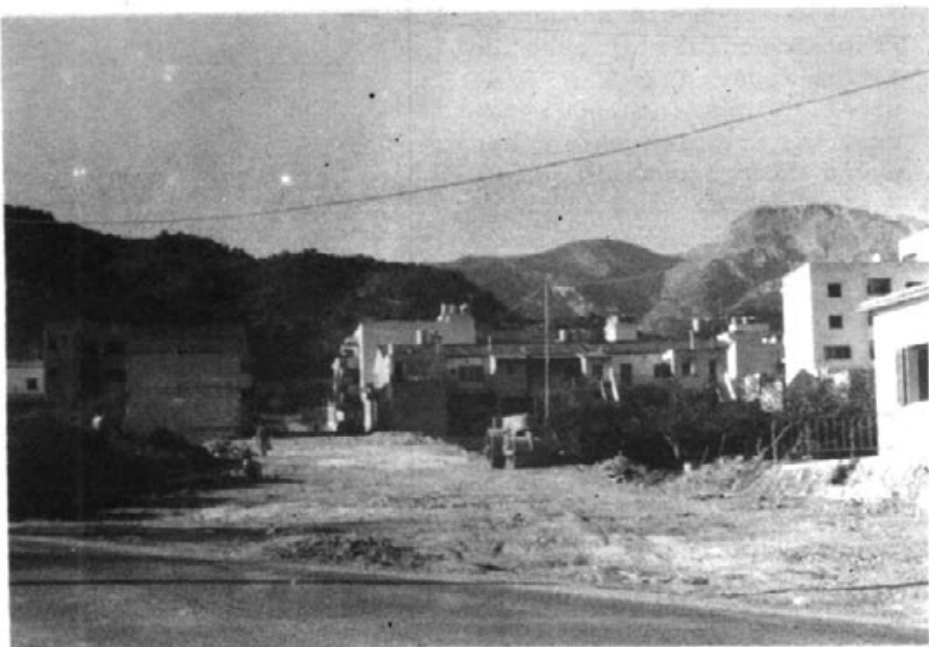
Defunció: El dia 2 de març arribà a Mancor la trista notícia de la mort de Sor Margalida de Ntra. Sra. del Rosari Quetglas Mateu, de la Comunitat de Missioneres del Sagrats Cors del Santuari de Santa Llúcia, esdevinguda a Ciutat després d'una llarga

malaltia. Era molt apreciada al nostre poble per la seva atenció als malalts; així va quedar palès amb l'assistència de feels a l'Eucaristia que es celebrà el dia següent a la parròquia. Descansi en pau.

Concert: El dia 5 de març al Saló del Casal de Cultura, que es trobava estibat de públic, la Coral des Puig de Selva donà un concert on es combinaven les obres clàssiques amb les populars i alguna moderna. La segona part de l'acte va córrer a càrrec de la Rondalla del mateix poble; va interpretar melodies populars i va rebre molts aplaudiments per part dels assistents.

Conferència: Al mateix Saló, el dia 10 de març, el metge Sr. Pere A. Salom Bellosa, pronuncià una conferència damunt les "Malalties de transmissió sexual".

Obres: Les obres d'encarrilament del torrent de Biniarroí, que molts de mancorins començaven a



Carrer de D^a Margalida Sintes.

creure i pensar que no tendrien acabament, s'activaren notablement a partir de l'arribada d'una colla de treballadors gallecs, especialistes amb aquest tipus d'obres. Començaren el darrer dia de febrer i aviat es notà la seva empenta.

versos drets. A Mancor fou seguida per tots els professors de l'escola.

Defuncions: Dia 13 de març, de forma inesperada, per no haver resistit una delicada operació quirúrgica, morí Gabriel Reynés Se-

una Vetlada Musical a càrrec del Trio Cristal complementat amb l'actuació de la parella còmico-eròtica "Vico y Claudia". El Saló del Casal de Cultura estava estibat de públic.

Excursió: El dia 26 de març l'Associació de la Tercera Edat, junt amb altres amics que sumaren 111 persones, es desplaçaren al Casino de Mallorca per sopar i gaudir de l'espectacle musical que allà s'ofereix. Alguns provaren sort als diversos jocs d'atzar que hi ha a disposició dels clients, i no tots en tengueren.

Setmana Santa: Celebrada segons l'esquema dels darrers anys. Si bé el temps no ha acompanyat gaire, pogueren desenrotllar-se sense entrebancs els actes a l'exterior. Els més concorreguts foren la processó de dia de Rams des de la Plaça d'Espanya fins a l'Església i la de l'Encontrada del dematí de Pasqua.

Romeria: La tradicional Romeria de Santa Llúcia del dia 5 d'abril, encara que el cel no presagiàs un bon dia, congregà un notable nombre de persones que assitiren a la missa concelebrada, pronunciant l'homilia Mossèn Pere Fiol, recentment tornat de les missions mallorquines al Perú. El festival de la tarda, animat per D. Manuel Vital·ler amb intervencions musicals a l'orgue, i diversos grups de nins del Club d'Esplai local, completà la diada que resultà molt familiar i agradable. Hi va ésser present un grup de l'Aula de la Tercera Edat d'Inça.

Biel Fiol Mateu.



Degut a la complexitat de les mateixes, es tingué que tallar l'Avinguda 2 d'abril de 1.925, desviant-se el tràfic rodat pel recentment obert Carrer Margalida Sintes, a l'altura de la Creu.

Òbit: El dia 11 de març va morir a Inça na Magdalena Reynés Martorell, natural de Mancor. Des de feia molts d'anys residia a aquella ciutat.

Vaga: Els dies 8, 9, 16, i 17 de març els nins de l'escola pública es trobaren amb unes inesperades vacances a causa d'una vaga de professors a nivell estatal que reivindicaven di-

guí a l'edat de 68 anys. Era l'obrer jubilat de GESA més antic de Mancor. Els seus fills Margalida i Joan, esposa Magdalena Pol Reus i demés familiars, rebien el nostre sincer condol.

Al dia següent morí Madò Antònia Martorell Reynés, àlies "Rossa", a l'edat de 82 anys. Als seus fills Maria, Francesca, Bernardí i Antònia, fills polítics i demés familiars, els donam el nostre sentiment.

Vetlada Musical: Dia 19 de març, i gentilment ofert per l'agència d'espectacles TRUI, tengué lloc



LA BANDA DE MANCOR, "SA MÚSICA"

La nostra joventut mai no pensaria que, seixanta anys enrera, el nostre poble tengués una banda de música, completa, integrada per mancorins d'arrel o d'adopció, per haver-se casats aquí.

Parlam del temps comprès entre els anys vint i cinquanta, sense poder però precisar dates exactes. Per no equivocar-nos ni en el començament ni en les acaballes, pensem que tot el que contarem avui va succeir entre l'any 1.928 i el 1.943 (1), comprnent, ambdues dates, part de la Dictadura de Primo de Rivera, la República, la guerra civil i els primers anys de l'altra dictadura; situacions polítiques distintes que tengueren el seu ressò en la nostra banda, "Sa Música", com es coneixia popularment.

Llàstima que en la dècada dels anys quaranta, "Sa Música" emmudís per a no sonar pus mai. Els músics, molt joves aleshores, no prengueren iniciatives de recomençar el camí, o no les arribaren a port. No feren escola, no brostaren fulles. Res no ens queda d'aquelles nombroses festes que es nodrien, en tot i per tot, de la gent del poble, sense la necessitat de sortir de la vall per cercar animadors.

La nostra banda comptava amb una vintena curta de músics, quan n'hi havia més, a les ordres del director Toni Mateu, mancorí de Son Torrenet que vivia a Inca; aquest era, diguem-ho el director artístic. L'organització anava a càrrec de l'amo En Verano, el qual comprava partitures, cercava músics, contractava actuacions, etc.

En començar el segon terç de segle, la banda estava integrada pels següents membres:

Director: Toni Mateu (Son Torrenet).

Clarinet: Joan Sampol (Verano).

Melcior Morro (Sion Prim).

Miquel Pericàs (Bessó).

Trompetes: Arnau Martí (Perdut).

Sebastià Mateu (Ca sa Xorca).

Trombons: Tofol París (Rotes).

Bernardí Mateu (Saig)

Toni Martorell (Salapa).

Saxofon: Nicolau (de Selva, casat a ca Sa Bunyolina).

Ciscorns: Joan Martorell (Clot den Gall).

Atnoven: Pedro Rotger (Xorquet).

Nofre Rosselló (Vic).

Baix: Bernardí Mateu (Guixa).

Plats: Tomeu Martí (Pollet).

Bombo: L'amo En Soler (de Selva).

Redobla: Macià Colom.

Es reunien dos cops per setmana pels assaigs, el dimarts i el dijous, temporades damunt Can Bernat i altres a davant Son Simó a Ca Na Maria de Can Guixa.

La veneta per la música la duqueren de Selva l'amo En Verano, En Soler i En Nicolau, els quals ensenyaren als demés. D'aquesta manera tots llegien els pentagrames i per tant, o poc o molt, tots sabien música.

Actuacions:

1.- Balls.

Les actuacions més sonades foren als balls de Carnaval i darrers dies. A Mancor es feia ball cada diumenge, des de Nadal fins al darrer diumenge abans de quaresma. Pels darrers dies s'organitzaven saraus des del dissabte fins al dimarts, cada dia. L'últim dia de Carnaval el ball es celebrava a la tarda per tal de no trencar la serietat penitencial. Així i tot, la nostra gent gaudia, ja llavors, del gust per la bulla, i va haver-hi algun any en què els balls dels darrers dies es tocaven, havent-n'hi tres al mateix dia. Inclús un any, la permissibilitat republicana allargà la festa fins al mateix dimecres de cendra, amb un ball al cafè de Can Tià, avui Cas Puput.

Tots aquells balls eren amenitzats per "Sa Música" i es celebraven a Can Bernat, Can Figuet, als damunts de Can Coleta i de Sa Botiga Nova (la d'abans), a l'antiga escola de nins i al cine (ubicat a l'actual carrer Des Cine, d'on rep el nom). Es recorda també alguna actuació al cafè de Can Tomeu, a Caimari.

Aixímateix, a vegades, llogaven només quatre o cinc músics per a una festa. A s'era de Son Bonafè i als damunts de Can Monà es celebraven balls amb banda "reduïda".

El primer dia de quaresma la banda emmudia i al mateix temps li oferia un descans del trepitant moviment dels darrers dies, ben merescut. Ho celebraven amb un dinar que feien tots els músics invariablement a Massanella.

2.- Serenates.

La nostra banda sortia cada any a recórrer el poble la nit de les verges. Els enamorats pagaven un tant per a cada tocada; la qual cosa vol dir que unes serenates valien més que les altres; depenia de les tocadres que volia pagar el jove.

La primera serenata de la nit era la més cara. En alguna ocasió va haver-hi baralles, en la disputa per aconseguir la primera serenata.

3.- Ajuntament.

Durant uns anys -no m'han pogut precisar quins ni quants- la banda es va mig municipalitzar, en el sentit que l'Ajuntament li concedí una subvenció i, a canvi, la banda participava en les verbenes de Sant Joan i, sobretot, cal destacar-ho, actuava els diumenges a migdia davant Can Figuet, a la cantonada de la plaça nova. Activitat que torna estar de moda per pobles i ciutats.

4.- Església.

"Sa Música" participava en les manifestacions religioses més solemnes: les processons de Setmana Santa, Pasqua, Santa Llúcia i Corpus.

Aixímateix era freqüent que acompanyassin fins al cementeri les despulls de paisans difunts.

Cal recordar la participació a Caimari, amb motiu de la gran festa que Mallorca va retre a la Mare de Déu de Lluc, on anaren a esperar a la Verge.

M'he interessat especialment en saber si la banda i el coro parroquial es varen juntar amb motiu d'alguna solemnitat, i pareix que no actuaren mai junts. La banda no va entrar mai dins l'església.

Quant al repertori, no era massa extens ni intens. Tocaven partitures pròpies de música bandística: vales, xotis, mazurques, pasdobles i algunes peces apropiades a les manifestacions religioses i a l'acomiadament dels difunts; amèn dels himnes republicans i nacionals, cada ú al seu moment. Per a les serenates del dia de les verges, tenien un repertori especial de cançons.

Per acabar, dues pinzellades de curiositat històrica: Quan la República, la banda, en una ocasió, fou llogada per acompanyar un simulacre d'enterrament del polític dretà, dirigent de la CEDA, José María Gil Robles. Així es va organitzar una mena de processó mortuòria, de befa, amb baúl, faies i banda de música, que va recórrer l'illa del centre de la població.

Per altra banda, a partir del juliol de 1.936, quan l'exèrcit franquista entrava victoriós a una ciutat important de la península, la mateixa banda, amb uniforme falangista, recorria el mateix camí de les processons, festejant l'esdeveniment.

(1) Aquest article ha sorgit d'una xerrada amb l'amo N'Arnau Martí "Perdut", la seva esposa i en Miquel "Palou"; també una altra amb l'amo En Bernardí "Saig".

Tomeu Ripoll Pou.



L'AJUNTAMENT INFORMA

Plenaris.

Ordinari, 28 de gener 1.988

S'aprovà la liquidació de les festes de Sant Antoni de 1.988, amb un dèficit de 56.877 ₧.

S'aprovà el programa de les festes de Carnaval.

S'acordà concedir una subvenció de 5.000 ₧ a Minusport.

Es decidí fer una reunió amb tots els interessats en participar en la confecció del Programa de festes de Sant Joan 88.

Extraordinari, 8 de febrer de 1.988.

S'acordà donar compte de l'escrit de la Sala de l'Audiència Territorial de Palma, que fa referència al recurs Contenciós Administratiu, posat per Mármoles i Triturados Selva S.A., contra l'Ajuntament.



Visita del President D. Biel Cañellas

Ordinari, 26 de febrer de 1.988.

S'aprovà el compte de Tresoreria del 4rt trimestre 87:

Existència.....	7.397.481
Ingressos.....	3.610.031
Suma.....	11.007.512

Pagaments.....	9.566.696
Existència.....	1.440.816

S'acordà la liquidació dels presupost de 1.987:

Existència.....	1.440.816
Falta per cobrar.....	1.582.738
Suma.....	3.023.554
Falta per pagar.....	1.693.099
Diferència (superàvit)	1.330.455.-

S'acordà sol·licitar una subvenció de 125.000 ₧, per al curs de natació.

S'acordà incloure varies obres dintre el Pla d'Obres i Serveis del Consell Insular de Mallorca 1.988:

- 1.- Projecte de clavegueram i pavimentació asfàltica i enllumenat de carrers.
- 2.- Projecte d'adequació de les dependències annexes al Casal de Cultura.
- 3.- Projecte d'un tram de voravia al carrer Salvador Beltran.
- 4.- Projecte de remodelació i reposició de mobiliari.
- 5.- Projecte d'un aljub al grup escolar.
- 6.- Projecte de millores al grup escolar.
- 7.- Projecte de pavimentació asfàltica i encintat al carrer Margalida Sintes

Vist l'escrit de la Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern Balear per ampliar el Conveni de Recaptació de tributs locals, per unanimitat s'acordà no ampliar-lo de moment.

Extraordinari, 29 de febrer de 1.988.

S'acordà acceptar la revisió del Conveni de Recaptació vigent entre l'Ajuntament i el Govern Balear.

Ordinari, 29 de març 1.988.

S'aprovà la rectificació del Padró Municipal d'habitants. La població de dret a 1 de gener de 1.988 era la següent: Homes, 449. Dones, 474. Total 923. En relació a la mateixa data de 1.987 hi ha un augment de 13 persones.

S'aprovà que el nom del Col·legi Públic fos, a partir d'ara, **MONTAURA**.

S'aprovaren les següents certificacions d'obres:

- Quarta certificació reposició de cobertes en nínxols i adequació zona



Visita del President D. Biel Cañellas

ajardinada al Cementeri Municipal per l'import de 394.336 ₧. municipal pugen la quantitat de 2.009.941,00 ₧.

Subvencions

El President del Govern Balear, molt Honorable senyor Gabriel Cañellas, en la seva visita a Mancor de la Vall el passat 14 de febrer, va concedir una subvenció de 100.000 ₧ a l'Associació de Pares del Col·legi Públic, per ajudes a les Activitats Extraescolars.

La Conselleria d'Obres Públiques i d'Ordenació del Territori ha concedit 1.100.000 ₧ per la redacció de les Normes Subsidiàries. L'arquitecte assignat és el llosetí D. Francesc Villalonga Beltrán.

Repetidor de TV

Des del dia 10 de març està en funcionament el repetidor de TV. El Bisbat va autoritzar a l'Ajuntament la instal·lació del repetidor a l'Oratori de Santa Llúcia.



Obres al Cementeri Municipal

- Quarta certificació d'obres Urbanització il·leta amb pavimentació de vials i zona ajardinada al Casal de Cultura, per un import de 694.067 ₧.

Efectiu disponible: A dia 2 d'abril de 1.988 les existències de l'erari

DE CA NOSTRA...

La nostra llengua.

Voldria avui aprofundir un poquet més la temàtica tractada en el passat número de MONTAURA, pel que fa a la polèmica català-mallorquí. Ho faré amb alguns exemples.

Convé que quedi clar que les noves paraules no empobreixen la nostra llengua, al contrari l'enriqueixen. El que no podem fer mai, i hem d'evitar a les totes, és emprar paraules que siguin castellanes o altres no admeses; això és el que volen i no entenen els que defensen el mallorquí enfrontat al català.

Dues paraules ens poden servir d'exemple per entendre més el que deim: "flotar i surar".

Després de llegir el Diccionari d'Alcover-Moll, podem fer una reflexió molt enriquidora.

Flotar: Verb intransitiu. Surar; anar per damunt un líquid sense afonars'hi. En castellà "flotar" i en francès "flotter".

Mossèn Salvador Galmés a l'obra "Flor de Card", nº 46 empra la paraula en aquest sentit: "Com dues pilastres flotant dins la mar". Joan Alcover dona a la paraula un sentit figurat a l'obra "Poesmes Bíblicas", nº 67: "El fum dels sacrificis flota sobre un mar de multitud devota". Ambdues accepcions apareixen també al Diccionari de la Fundació de l'Enciclopèdia Catalana.

Surar: Verb intransitiu. Sosténir-se a la superfície d'un líquid, sense enfonsar-se. Derivat de suro.

Té altres significats en sentit figurat: "estar a sobre, passar per damunt, trobar-se en l'ambient i dominar sobre altres coses". També: "Adquirir o augmentar vitalitat, creixença, força; prosperar, sobreviure progressant". Per exemple: "que els infants surin..." (fer que arribin a fer-se grans).

Així com Pompeu Fabra dona a les dues paraules el mateix sentit de "sosténir-se un cos a la superfície d'un líquid..." No així Alcover-Moll on "flotar" es referiria més bé a que un objecte es pot moure, inclús per la força d'un motor, per damunt de l'aigua sense enfonsar-se:

"els vaixells floten" La paraula "surar" es podria aplicar a tot objecte que es sosté a la superfície sense enfonsar-se, però que pot estar sense moure's. Així qualsevol fusta sura damunt l'aigua, malgrat que no es mogui o ho faci només per la força del vent.



Els bons diccionaris sempre ens orientaran a l'hora d'emprar paraules correctes i defugir de tot barbarisme.

La lluna, el temps i el camp

Abril:

Les pluges d'abril han estat objecte de molts comentaris, dits o refranys. "Aigua d'abril, cada gota val per mil". El pagès espera que les pluges d'aquest mes assegurin una bona anyada. Els sineuers diuen que "per Sant Marc (dia 25), vuit dies ençà o vuit dies enllà, l'aigua no ens pot fallar". Per altra part si les brusques són bones, no ho són les boïres, les gelades i els refredaments, "dins l'abril, no et llevis ni un fil".

Enguany hem encetat el mes amb les festes de Pasqua i mos hem acabat les darreres penades al pancaritat de Santa Llúcia.

El Creixent d'abril (comença el dia 23) és un temps bo per sembrar tota classe d'hortalisses així com arbres de totes espècies, sinó fa fred o gelades. El blat, ordi i civada estan en ple creixement. N'hi ha que diuen que per Sant Jordi (dia 23), garbes d'ordi. També es diu que no hi ha abril sense espigues.

És temps de començar a fer bones bajocades de faves tendres i tot d'una que es pugui (ja a finals de mes), fer besons de fava ofegats amb morro de porc.

En l'aspecte cultural, el dia 23, festa de Sant Jordi, es celebra el dia del llibre. És un dia propici per observar als amics amb un bon llibre.

Maig:

Durant aquest mes la terra està en saba. Maduren les cireres i comencen a madurar els albercocs a finals de mes. "Pel maig a segar vaig"; aquesta dita fa referència, sobretot, a la sega de faves, ordi i civada. El blat es sega un poc més endavant.

En el Creixent (dia 23), és un temps bo per empeltar garrovers, albercoquers, figueres i ametlers. Amb l'arribada de la calor, tonen les ovelles; les han de tondre en lluna vella (comença el dia 1 de maig), així la llana no s'arnarà. Les saons de maig són bones per a les abelles i la mel que s'extreu aquest mes és la millor de tot l'any. Si fa mal temps pot anar malament la cria de la perdiu; a la Marina de Lluçmajor, entre el dia 5 i el 15, neixen les primeres perdus, mentre que a la Serra Nord són una mica més tardanes.

El dia 3, festa de la Creu, es feia la benedicció de l'anyada i de tots els sembrats. També aquest mes comencen les fires de primavera, a Sineu és fira el primer diumenge de mes. Dia 15, festa de San Isidre Llaureador, patró dels conraders. Dia 17, festa de Sant Pascual Bailó, a qui invoquen per ben dormir i no tenir mals somnis. Dia 22 és Santa Rita, patrona dels impossibles.

Juny:

La fruita del temps és d'allò més sabrosa aquesta mesada. Està a la plena la collita d'albercocs i cireres. "Pel Corpus, cireres". Podeu collir peres i prunes de Sant Joan. A finals de mes podreu menjar les primeres figues flors: "Per Sant Pere, enrevolten sa figuera i per Sant Marçal un paner gran".

Durant el Creixent (comença dia 21), es poden fer empelts de tarongers, figueres, oliveres, ametlers, llorens i altres. Però la tasca més forta del mes és la sega, "pel juny, la falç al puny"; per altra part convé buidar el sementer com més prest millor per poder fer guaret dins el juny.

Quant a l'aviram i al bestiar, és bon temps per comprar armades d'indiots de devers la Marina per fer-los pasturar en haver segat. També és temps de guardar

les abelles, treure la mel i fer la cera. Els caçadors sempre aprofiten el moment de la sega per aglapir qualche guàtlara dins el sementer.

A més de la festa del nostre patró, Sant Joan; dia 12 és Sant Onofre, sant varó afectat de menjar herba i patró d'hortolans, xocolaters, enrajoladors i torners. Dia 13, Sant Antoni de Pàdua, patró de l'illa de Menorca i conegut com a Sant Antoni dels albercocs. Dia 15, Sant Vit, que sembla que caminava dues passes endavant i tres endarrera. Dia 21, comença l'estiu. I recordau: "Sant Pere és a vint-i-nou i Sant Marçal és a trenta i a l'endemà ja mos entra el primer de juliol". San Pere és el patró dels pescadors i Sant Marçal cura el reuma; a Maratxí, aquest dia, les mosques no piquen.

Jaume Gual Mora.



BALEARES La gran evasió

Centre de Cultura

L'ESCOLA

Així com la ciutat de la Meca és el centre islàmic i Roma és el punt neuràlgic del poble cristià, també l'Escola ha d'ésser la brúixola que marqui el nord de la cultura d'un poble. No es pot oblidar el paper tan relevant que aquesta juga. L'Escola ha de ser protagonista, en tot moment, del quefer quotidià de qualsevol poble. D'aquí l'obligació moral i deute que tenim amb ella i les seves circumstàncies. Aquest compromís ens obliga a facilitar la tasca dels docents i a evitar posar traves a aquest testimoni de cultura. Tant pares com entitats polítiques han d'ésser conscients d'aquesta seriosa responsabilitat. D'aquí que hagim de recolzar incondicionalment tots els objectius proposats pels responsables a l'escola: mestres, pares i Ajuntament.

Aquesta reflexió és la que ens ha dut a col·laborar a la revista MONTAURA. Per això, des d'ara la nostra escola aportarà el seu granet literari, cronicant els fets més destacats al llarg del trimestre. Igualment, ho faran els alumnes i els membres d'APA que ho desitgin amb les seves creacions literàries.

Per començar podríem destacar les activitats que han tingut més relleu dins aquest segon trimestre:

- El fogueró i torrada del di-
vendres abans de Sant Antoni. Aquesta festa es va animar amb les gloses i cançons d'aquests dies i que els alumnes havien recopilat.

- Alguns alumnes de 3er. i 4art: Reyes Muñoz, Núria Horrach, Margalida Martorell i Francesc Solivellas, varen participar amb els seus dibuixos a la Fira Internacional de la Moda Infantil-Juvenil.

- També participaren amb un dibuix paisatgista, aquesta vegada per a la Revista del MEC, els següents alumnes: De 3er. i 4art., Biel Alorda, Núria Horrach i Reyes Muñoz. De 5è i 6è., Jaume Mora, Miquel Àngel Alba, Joana Mir, Rafel Amer i Antònia Mir.



- El més destacable va ésser l'Activitat Esportiva Escolar de Cros, on la participació fou nombrosa:

Benjamí Masculí: Biel Alorda, Joan Martorell i Francesc Solivellas.

Benjamí Femení: Núria Horrach, Margalida Martorell, Reyes Muñoz, Catalina Sastre, Catalina Gual, Antònia Jofre.

Aleví Masculí: Bernat Martorell, Sebastià Alorda, Joan Jofre, Guillem Solivellas.

Aleví Femení: Rocío López, Joana Mir, Aina Morro, M^a del Carme Castells.

Infantil Masculí: Carlos Alba, Tomeu Morro, Pere Josep Martorell, Josep Miquel Mateu, Mateu Sastre, Guillem Ribot, Miquel Àngel Martorell.

Infantil Femení: Catalina Amengual, Isabel López, Marta Horrach, Marianela Muñoz, Antònia Mir.

Es varen realitzar tres curses comarcals, la primera dia 16 de gener a Inca, la segona dia 23 de gener a Binissalem i la tercera dia 30 de gener altra vegada a Inca. D'aquestes tres curses, la finalista comarcal de la categoria Benjamí va ésser una de les alumnes de la nostra escola, Na Catalina Sastre Reynés, alumna de 4art d'EGB. A les tres curses ella va ser sempre la primera classificada. Dia 13 de febrer va anar a Lluçmajor, on es disputava la final territorial; la seva actuació no podia ésser millor, però els nervis del darrer dia varen truncar les il·lusions que tothom havia posat amb ella i va quedar a la posició 25 d'entre 60 participants. Però, ¡Ànim, Catalina! ¡No et desanimis que tu pots!.



Grup d'infants de Preescolar.



- Dia 27 de gener vàrem sortir tots d'excursió. Els alumnes de Preescolar i fins a 4art, anaren a la Caseta del Bosc; els de 5è a 8è, a la Font d'es Prat. Per a tots va ésser una agradable experiència i poguérem conèixer un dels indrets més hermosos del nostre terme, la nostra flora, fauna, restes dels llocs on es realitzava la principal activitat dels nostres avantpassats, els carboners.

- La festa de disfresses del Dijous Llarder fou molt interessant. Cada classe, amb el seu mestre, va realitzar la seva disfressa abans i el dijous capvespre sortírem tots fent una Rua pels carrers del poble. També s'hi adjuntaren els petitons de la Guarderia. Les disfresses foren: Preescolar, fruites. Cicle Inicial, llàpisos de colors. 3er. i 4art., cartes. 5è i 6è., senyals de tràfic. 7è i 8è., monstres.

Per acabar aquesta crònica escolar podríem dir que començam a preparar algunes activitats per al final de curs (gimnàstica, música, dansa, interpretacions, dramatitzacions, teresetes, etc..) Aquestes activitats es realitzaran per a tot el públic que hi vulgui assistir.

No volem posar punt i final sense abans enviar un missatge de pau als que sofreixen fam i set de justícia; als que, dia a dia, lluiten bravament amb els llibres, tractant d'aconseguir un objectiu dins la seva vida; als que treballen fortament i no tenen sort en aconseguir èxits; als que d'una forma infantil i irresponsable fan i tracten de passar alegrement el que resta de curs. A aquests i aquells, pau i alegria en el nostre esperit; humilitat i senzillesa, tant en els èxits com a les derrotes.

Hem passat ja mig curs. Moltes mirades estan posades damunt vosaltres: professors, pares, familiars, amics. ¡No els defraudeu!. ¡Ànim!. ¡Fort amb els llibres!.

Coordinadora d'Activitats Culturals
Escola de Mancor de la Vall.



L'AMO EN MIQUEL VALLORI MARTORELL

"Carboner de tota la vida"



Sens dubte els rotlos de sitja, amb tot el que ens recorden, mostren la integració de gran part de la nostra Serra, i en concret del nostre poble, dins l'esquema d'economia tradicional. Aquesta economia, cap als anys seixanta, es capgirà al monocultiu turístic; per altra part apareixen les estufes i cuines de butà, s'amplia el camp d'acció de l'energia elèctrica, en conseqüència les muntanyes foren abandonades, les sitges i l'ofici de carboner, condemnats a desaparèixer.

Per parlar del temps passat i d'aquest ofici en concret, havíem quedat en trobar-nos a l'Ajuntament el dissabte, dia 6 de febrer. L'amo en Miquel va ésser ben puntual; tot d'una encetàrem el diàleg.

Bon dia l'amo en Miquel, quan vàreu néixer?

- Dia 4 d'octubre faré 73 anys. Vaig néixer l'any 1.915.

Quants de germans éreu a la família?

- Només érem dos, en Joan i jo. No teníem cap germana.

On vivíeu de petit?

- De petit i de més gran, sempre vàrem viure al carrer Nou.

Què recordau d'aquells primers anys de la vostra infància?

- Vàrem anar a escola amb En Cavaller i llavors amb Es Misser; quan Es Misser va passar a s'escola de baix, ja no hi vaig tornar, tenia aleshores 13 anys.

Després vos posàreu a fer feina, quina feina féreu?

- Amb mon pare sempre vaig anar a fer carbó, collir oliva i tot el que fos. Mos n'anàvem per vuit dies, des del di lluns fins al dissabte. Vaig habitar un raig d'anys als Tossals Verds.

Parlem més concretament de la feina de fer carbó, només hi anàveu amb el vostre pare?

- No. Tota la família, també mare i es meu germà.

A quina època de l'any començàveu el ranxo?

- I, dins es maig, cosa d'això. Era més o manco, es temps en què s'iniciava sa feina des carboner. Abril o maig, depenia de sa feina que es feia abans.

Fèieu un contracte amb l'amo de la possessió?

- No amb es senyor. Es deia es contracte des carbó. Tants de quintars, més o manco, a tant es quintar. No teníem llibertat per tallar ets arbres que volíem, haviem de tallar es que mos asse nyalaven. Si trèiem més carbó des previst, ens ho pagaven amb doblers a tant es quintar. (Un quintar eren uns 42 quilos, un quintar eren quatre arroves).

Vosaltres, pagàveu al senyor?

- No, nosaltres fèiem es carbó i es senyor mos pagava a nosaltres a tant es quintar; llavors es senyor el venia al preu que volia o podia.

Com era la feina del carboner, com iniciàveu el dia, per exemple?.

- Es dia? -s'estranya un poc-. Era mal de fer només iniciar es dia, ja que fèiem feina nit i dia, sobretot quan teníem foc a sa sitja. Abans de pegar-li foc, eixermàvem tot es redol, capolàvem sa llenya, la replegàvem, fèiem es rotlo i la componíem.

Normalment era llenya d'alzina?.

- En general ho era. Empràvem de tot, pins i tot; però es carbó més bo era es que fèiem de llenya d'alzina.

De la llenya prima, que es deia companatge, què se'n feia?.

- De vegades la cremàvem, altres la deixàvem, segons es llocs.

Anàveu de tant en tant al poble?.

- Si, a vegades per cercar menjar o per altres motius; sempre depenia de si estàvem molt lluny o més prop. Sempre veníem a festa per Sant Joan.

Quan acabava la temporada?.

- Pel setembre, solia acabar. D'estiu feia més bon estar en es camp que en es poble. Tornàvem a's poble en haver acabat, encara que ja haguessin arribat ses primeres pluges.

On vivíeu i com vos alimentàveu?.

- Dormíem a una barraca que estava feta de barres, rama, càrritx, amb es baixos fets de petits marges, en ella també hi guardàvem ets aliments; però sa vida la fèiem fora de sa barraca, davall ses alzines. Menjàvem de qualsevol manera, moltes vegades no teníem el que volíem. Es pa mateix, a certs indrets, es feia a's mateix ranxo en un forn a propòsit.

Seguim ara amb la sitja, una vegada composta la llenya què es feia?.

- Es tapava amb càrritx i després s'hi posava terra, millor terra nova (aquella que encara no havia estat cremada), després, damunt, se'n podia posar de cremada. Després s'ull de sa sitja s'omplia de branques i de petits bocins de llenya seca i fullaca, s'hi tiraven calius i sa sitja prenia. Era llavors es temps en què s'havia de vigilar. Tardava més o manco uns deu dies, en cremar-se tot. Llavors s'ofegava sa sitja i la triàvem. N'hi havia que apagaven es caliu amb aigua, però era molt millor apagar-lo amb terra, ofegat ben ofegat.

Retia molt una sitja?.

- Depenia. Normalment es treia un quintar de carbó per cada cinc quintars de llenya.



Una sitja composta amb la barraca al fons.

M'agradaria que féssiu una relació de les eines que s'empraven per fer aquesta feina?.

- Per asserrar, es verduc i es xorrac; també sa destral i es picassó, servien per fer llenya. Per triar sa sitja, sa pala, es tiràs, senalles, càvec, etc... Per bassonar, es burjó o bessona-dor, era imprescindible una escala per pujar a s'ull de sa sitja, sa tapadora, una peça que s'adaptava a s'obertura de s'ull de sa sitja. Per tragar es carbó, ses sàrries. Per tragar aliments o aigua, ets arganells; tant ses sàrries com ets arganells es posaven damunt es bast, a s'esquena de sa bístia.

Què era el carbonissó?.

- Era sa polsina des carbó, s'ha de distingir de sa carbonissa que eren petits bocins de carbó.

Per què servia el carbó?.

- Pel foc, ja que llavors no hi havia butano ni ets altres mitjans que ara tenim. Nosaltres mateixos a's ranxo ens enllumenàvem amb es fanal -ens servíem de s'oli-. Altres empraven també carburo, però era més còmode es fanal. Clar que per fer es menjar mos servíem des carbó.

A més d'aquesta feina del carbó que omplia la primavera i l'estiu, quines altres feines fèieu en altres èpoques de l'any?.

- Acabat es ranxo, a finals de setembre, devallàvem a's poble i execal·làvem, collíem oliva, etc... En aquest treballs he fet feina a Massanella i Es Rafals.

Deixem aquests aspectes del treball i parlem d'altres coses. Quants de fills teniu, l'amo en Miquel?.

- Tres, dues filles i un fill. També tenc sis néts.

Anàreu a la guerra?.

- Sí, en vaig menjar un poc -riu-.

I què?.

- I, guerra!!.

Recordau altres aspectes de la vida de Mancor?.

- Quasi tot és el mateix. He sortit poc de Mancor. S'any de sa cremada,

crec que fou l'any 1.956, vaig sortir perquè no hi havia feina a's poble i vaig anar a collir oliva defora.

Què opinau dels joves d'avui?.

- Ah!!, i jo no ho sé. No sé que he de dir, perquè anam a un punt que no sé on arribarem. Anam com a despistats. Es jovent no va de feina, com pot ésser mai que vagi bé?. Sa feina a's camp està perduda, es camp és es rebost i es pensa que no.

Quina és avui, la vostra vida en un dia normal?.

- I res, culej un poc per a no-saltres. Tenc una mica de terra, quatre gallines, m'entretenc i vaig passant es dia.



L'amo En Miquel Vallori, avui

Què recordau amb més alegria?.

- Quan varen néixer ets infants.

Què diríeu per acabar?, la revista MONTAURA està a la vostra disposició.

- Que estimem es poble i que en un futur encara Mancor sigui millor que el que és.

Hem sortit amb l'amo en Miquel i el Batle de l'Ajuntament; acompanyats del regidor en Llorenç Abrines, ens hem diri-

git cap a Massanella. Hem passat la barriera de devora Son Catlar i hem enfilat amunt, camí de Can Bajoca. L'amo en Miquel en sabia un de rotlo de sitja, l'hem trobat devora d'un forn de calç i d'una figuera. Allà hem fet algunes fotografies i hem retornat a Mancor. Havíem passat més d'una hora recordant la vida dels nostres majors.

Jaume Gual Mora.

ESGLÉSIA LOCAL

QUARESMA, CAMÍ DE PASQUA

Els costums i les cultures es transformen constantment. La història ens ensenya que la celebració de la Quaresma ha experimentat també canvis del temps expressant-se de moltes i diferents formes més o manco populars.

Dins un món sensible a la llibertat, justícia, democràcia i drets humans, tots ens donam compte que es fa necessari una millor i més greu educació i formació professional i humana de tots els ciutadans. Paral·lelament dintre de l'Església ja fa més de 20 anys que el Concili Vaticà II proclamà que durant la Quaresma com a preparació de Pasqua es fa necessari un millor i més greu coneixement de la Paraula de Déu i pràctica de la Caritat vertadera. Per això:

El dijuni que Déu vol és:

- Que donis el teu temps al qui ho necessita.

- Que cooperis amb la lluita contra la marginació.

- Que vegis en tot home un germà teu.

- Que cooperis amb tot el que sigui humà i noble.

L'abstinència que Déu vol és:

- Que no siguis esclau del consum, el joc o modès, ni de res.

- Que t'abstenguis de tota violència.

- Que t'abstenguis de paraules buides i falses.

- Que respectis a tot ser viu.

- Que t'alimentis de la paraula de Déu i de la Veritat.

La cendra que Déu vol és:

- Que empris els teus béns i temps, no com a senyor absolut, sinó com a administrador.

- Que estimis el valor de les coses petites.

- Que visquis els temps presents sense por ni enyorança.

D'aquesta forma la Quaresma serà una autèntica preparació per a la Pasqua; serà una unió amb Crist mort i ressuscitat com a prova de l'amor del Pare per a tots. D'aquesta manera la Quaresma recuperarà el sentit com a pas pel desert per sortir de l'esclavitud i aconseguir la llibertat. D'aquesta manera viurem una vida nova amb Crist ressuscitat, viurem tots com a germans amb la llibertat dels fills de Déu.

Miquel Amengual Saurina.



Sa "Jaia Corema"

Els alumnes del cicle superior de l'escola de Mancor de la Vall, vàrem anar a "la font del Prat". Ens vàrem aturar a "sa caseta d'es bosc" per beremar; molts de nosaltres estíem cansats, però ens feia molta il·lusió arribar al nostre destí.

Vàrem entrar per dins el bosc fins que vàrem trobar una fonteta amb una canaleta que portava l'aigua de la font del Prat, la vàrem seguir ben contents però un poc cansats, fins que vàrem arribar als "Arcs d'en Fontanet". D'allà damunt es veia un paisatge molt hermós però feia un poc de por perquè si miràvem cap a baix semblava que haviem de caure.

Sense donar-nos compte ja haviem arribat a la font. Vàrem dinar i tots vàrem voler beure aigua perquè era molt bona i fresca.

Després vàrem partir cap a Mancor i pel camí quasi ens vàrem perdre. Vàrem arribar molts contents, però rebentats.



Damunt dels "Arcs d'En Fontanet".

Alumnes de 5e i 6e de l'escola de Mancor.

SA FONT D'ES PRAT



TOPONIMIA DOCUMENTADA

AVENÇAR, S' (MN): Lloc on hi ha avencs o on l'aigua s'envenca. Finca del patrimoni del Morro del Colomer. El 1.564 era d'Alpolònia, viuda de Bartomeu Morro (ARM P-244). A l'any 1.735 era de Jordi Palou, hereu dels citats Morro, i confrontava amb el camí de Mancor a Inca, olivar de Son Lluc i possessió de So n'Odre de Biniamar (ARM P-251).

BASSES, Ses (MN): Finca del paratge d'Escorca que deu el seu nom a que hi havia unes basses on eren amarats el lli i el cànym com a primer pas per convertir-los en teixits. L'any 1.594 era de Gabriel Coch (AMS Stims MDXCIV). El 1.760 era dels hereus de Jordi Morro, àlies Elies, i eren tres quarterades al camí d'Almallutx (ARM P-237). A l'any 1.764 hi havia dues propietats amb aquest nom (AMS, Catastre de dit any). El 8 de juny de 1.775, Antònia Martí, viuda de Guillem Mateu, ho va vendre a Bernardí Mateu de Turixant, que ja tenia l'altra part, família que ho retingué fins a la seva extinció (ARM P-238).



BINIARROI, Una de les quatre alqueries que formen el municipi de Mancor de la Vall. Segons Francesc de Borja Moll, el seu nom és d'origen aràbic, encara que no ben aclarit el seu significat, que possiblement és derivat de "beni ar-rai" (els fills del pastor). Segons el mapa de Joan Coromines, inclòs al tom I. de la "Història de Mallorca" de Mascaró Pasarius,

pàg. 701, és d'origen mossàrab. El 31 de març de 1.230 el rei Jaume I ho entregà al Paborde de Tarragona, Ferrer de Pallarés, formant part del que havia de repartir entre els seus homes que havien participat a la conquesta de Mallorca. Apareix escrit com Benoriyo (FRB-1, pàg. 31) L'any 1.267 al Codex Català del repartiment està escrit Beniroy.

BINIATZENT, Una altra de les alqueries que formen el nostre terme municipal. El seu nom és d'origen àrab, encara que no descifrat. A la mateixa acta notarial que Biniarroí, fou entregada al Paborde de Tarragona. A dit document apareix escrit Benizen. Al febrer de 1.241, el procurador del dit Paborde, Bernat de Sagristà, estableix a Bertran i a la seva dona Pereta les cases i algorfa de dita possessió (ARM Prot. 342). L'any 1.367 apareix com a propietari Gerald Pons (ARM T-13). El 26 de gener de 1.457 el seu propietari és Jaume Coll i en dit dia ho ven a Bernat Reus, que habitava a la Parròquia d'Algaida (ARM T-27). Aquesta família ha retingut una part de Biniatzent fins passat la meitat del segle actual. A l'any 1.560 és dels hereus de Blai Reus que morí intestat (ARM T-53). A causa d'aquesta mort sense deixar hereu, es dividí en dues parts iguals entre els seus fills Bartomeu i Jaume; d'aleshores ençà es coneixen l'una com a Biniatzent d'Alt i l'altra com a Biniatzent de Baix. Biniatzent d'Alt, per patrimoni d'una hereva, passà als Pont i Vich, fins que Rafela Pont i Vich es casà amb N'Antoni Montis, marquès de la Bastida, el fill d'ambdós, Josep, la posseïa l'any 1.851. Un descendent d'aquest, Guillem Montis i Allende-salazar traspassà el domini útil per un cens de 36 lliures redimible al 3%. El 26 de febrer de 1.935, fou comprada per Felip Alba a Gabriel Siquier, els descendents del qual avui la retenen. L'altra part, coneguda com a Biniatzent de Baix, restà en poder dels Reus fins al segle actual (RPI).

(Continuarà)

Fonts documentals:

AMS: Arxiu Municipal de Selva.

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

FRB: Fontes Rerum Balearium.

RPI: Registre de Propietat d'Inca.

Gabriel Fiol Mateu.

GRUP D'ESPLAI

UN ANY MÉS A BINIFALDÓ

Un cel ben solleat feia al matí, dissabte de febrer, quan partírem cap a Binifaldó.

Les mares, el dia abans o el dematí prest, s'havien afanyat per fer una bona coca, o anar a la pastisseria a comprar una capsa de galletes, unes magdalenes o altres pastissos.

Com que l'autocar ja era prou ple amb nins, monitors i motxilles, totes les coques i demés "mandrungs", varen haver de pujar a Binifaldó amb el cotxe del capellà. I no vegeu com anaven les coques!! Damunt una capsa de galletes, davall la coca de flam, devora el caixó de les taronges i els seients ben acaramullats.

Tots els membres de "l'expedició Binifaldonera", tot un batalló, setanta-quatre nins i deu monitors.

Tots acomodats i ben provists de queviures, partim muntanyes amunt, cap a Lluc.

Imaginu-vos una capsa de sardines (de les grosses), on cada una canta la seva cançó, el seu acudit, o conta a la seva companya, la darrera aventura amb un gerret. Allò més que un autocar semblava una festa rocambolesca.

Deixem-nos d'històries i posem els peus a terra. Ja al portell d'entrada a les cases de Menut, tots amb les motxilles a l'esquena, ens posàrem en camí. Uns més carregats que els altres, però sense queixar-se, l'illusió d'arribar a les cases de Binifaldó era grossa. Abans d'arribar ens aturàrem a recuperar forces: l'entrepà de sobrassada o "Jamón York", les "quelitas", les galletes de xocolata, una poma o taronja. Ah! i sense faltar la llauna de Coca-Cola.

I les necessàries fotografies per a passar a la posteritat.

Donant una passa llarga, imaginau que som a Binifaldó, davant les cases; el primer que feim és desfer-nos de les motxilles. Quin caramull vàrem fer!!!.

La sorpresa del dematí, la primera de tota la llarga filera que ens esperava, fou la d'en Sion: la seva genial idea fou la de donar la benvinguda a unes tranquil·les moradores d'aquell remot lloc, les ovelles; es posà a jugar a "cric encalçar" amb elles, però per mi que no en va agafar cap, tenen molta experiència amb els nins!!!.

Després es repartiren les habitacions i cada un ja tenia matalàs per passar la nit; uns s'estimaren més les altures i altres els baixos.

Fins a l'hora de dinar férem un parell de jocs i ja entràrem en gana.

Dinàrem: la Coca-Cola, l'entrepà de truita, el bistec arrebossat, la taronja, el plàtan i la poma feren la desfilada. Uns amb més gana i altres no tanta.

Les activitats del capvespre foren el joc del bruixot, un mut, un cec i un coix i les seves desventures; un parell d'exploradors s'adentraren als territoris indis, xius, pells roges, feres de la selva verge, etc...

Pares, si en voleu treure aclarici de tot això, parlau amb els vostres fills.

I per als més petits, el joc de la somereta sense coa.

Més tard preparàrem el foc de campament per al vespre, cançons, dances, acudits, telenotícies i sorpreses.

Sopàrem i amb la panxa plena, preparats davant l'espectacle meravellós: acudits amb rialles incloses, play-backs i ganes de ballar, mini comedietes, rockeros escambuixats, i una visita inesperada!!!. Una mòmia i el seu interpret: Tenia 28700000000000 ... milions d'anys, viatjava amb una bicicleta amb les rodes quadrades i el seu menú preferit eren les pedres de torrent arrebossades amb polvos talco, dues bombilles fuses amb mig cosiol romput i un còctail de micromina i aigua oxigenada.

I s'acabà la festa!!!.

Sense massa son ens n'anàrem a dormir, i com més grans...

A la llarga, es passaren un poquet...

Dormirem una estona no massa llarga, després dels concerts de renous, xerrim i piles apagades i enceses.

Al dematí no massa xalests, tots baix del llit, beguérem el Cola-Cao calent i un bon tros de coca (o dos o tres), i sortírem fora a trullar.

Un parell de jocs i també prepararem la missa: pregàries, lectures, cançons, ofrenes; hagués pogut sortir millor, però férem el que poguérem.

Amb cares rialloses acabarem la missa i férem el misteriós joc de la "Varita mágica". Demanau, demanau i veureu! I el joc de les pomes penjades a l'aire.



El joc de les pomes penjades a l'aire.

Dinàrem d'ensaladilla i salsitxes, fruita i postre variat, tot molt bo i amb possibilitats de repetir.

Després de dinar ja es veien algunes cares tristes; ja s'acostava l'hora de partir.

Prepararem les motxilles, tots col·laborant a la netetja general i ja disposats, sense gaire ganes, baixàrem fins a la carretera, allà ens esperava l'autocar de tornada a Mancor.

Cossos cansats, cares de son, però amb molta d'illusió per tornar un altre any.

No diguérem adéu, sinó FINS DESPRÉS !!!.

FINS L'ANY QUE VE !!!.

L'ESPLAI



TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR DE LA VALL

Temperatures (Gener, Febrer i Març)

Farem un estudi comparatiu amb els tres darrers anys (1.986, 87 i 88), durant aquests tres mesos.

		Mínima mitja	Màxima mitja	Mínima mes	Màxima mes		
				dia	dia	2	2
Gener	86	6'3	13'1	31	2	12	19
"	87	6'1	12'3	17	2	28	17
"	88	9	15'2	2	5	28	18
Febrer	86	5'6	12'8	11	0	23	19
"	87	7	13'4	21	1	28	20
"	88	7'2	14'5	26	2	5	19
Març	86	7'4	16'4	10	5	24	21
"	87	8'3	16'3	21	4	2	22
"	88	9'4	17'1	1	4	25	24

Plugues (Gener, febrer i març)

Farem també el mateix estudi comparatiu entre els anys 1.986, 87 i 88.

		litres total	dia de més pluja	litres
			dia	
Gener	86	113	30	42
"	87	259	10	109
"	88	68	18	21
Febrer	86	101	8	24
"	87	155	12	51
"	88	11	25	5
Març	86	28	1	9
"	87	36	29	15
"	88	44	5	23

Aquesta informació la mos ha proporcionada en Miquel Saurina Vallori. Tots els que estigueu interessats en rebre més informació relativa a aquestes dades posau-vos en contacte amb ell i sereu atesos. Esperam, a cada número de MONTAURA, poder oferir-vos les dades corresponents als mesos que haurem passat des del darrer número publicat.

ELS LLINATGES DELS MANCORINS

A partir del present número de la nostra revista, anirem oferint, per ordre alfabètic, unes notes històriques dels llinatges dels mancorins. No es tracta certament, d'una història de cada un d'ells, sinó algunes anotacions que hem anat recollint de la lectura de diversos documents històrics. Quan es tracti de llinatges d'origen català, primerament anotarem el seu significat lingüístic segons l'obra de Francesc de Borja Moll "Els llinatges catalans".

ABRI: Nom d'origen germànic que significa "senyor", derivat d'Ebur. A Mancor, l'any 1.372, hi havia Antònia Ebrini (en llatí) que tenia una terra a Biniamar (ARM T-15). Per mor del fideicomís establert per Agnès Abri, muller de Pere Descallar i Santa Coloma, els primigènits d'aquest, des de llavors i encara ara, porten avantposat al llinatge patern el d'Abri, des de 1.482 en què el segon "Senyor de la Borsa de l'or", Pere Abri-Descallar es feu càrrec del dit fideicomís amb gravamen de llinatge i armes de la seva mare. Fins al present l'hereu porta el llinatge Abri-Descallar, i els altres germans sols el de Descallar.

ABRINES: Forma femenina del llinatge anterior. Fou portat a Mancor per Llorenç Abrines de Lloseta, casat amb Maria Esteban de Dios de Mancor, un fill dels quals, Miquel, fou batiat el 16 de juny de 1.909 (AD, Bapt. de Mancor).

AERA: Un dels dotze repobladors a qui Rotlà Lai repartí l'alqueria de Mancor l'any 1.232 (ACM Pergamí 7.842). Aquesta és una versió llatina que no sabem exactament en català la seva equivalència.

ALBA: Potser de "Alba" nom geogràfic lligur o del llatí "alba", blanca. També nom donat a un nin nascut a la sortida del sol. A Mancor aquest nom fou portat pels germans Mateu i Onofre, naturals de Sineu. El primer era donat de Santa Llúcia. L'any 1.615 batiaren un fill de Mateu i l'any 1.616 un de N'Onofre (AD I/108/B 4). Als estims de 1.698 hi havia a Mancor tres propietaris d'aquest llinatge i a 1.764 n'hi havia sis (AMS). És curiós que encara ara els seus descendents portin el mateix nom i cognom del dit Onofre.

El 23 de març de 1.941 nasqué Simó, fill de Gabriel Alba Colom de Cai-mari i de Joana Maria Truyols Llabrés d'Inca, representant una nova família (RCMV).

ALBERTÍ: Derivat d'Albert, nom propi. A Mancor hem trobat amb aquest llinatge a Elisabet, batiada el 8 de febrer de 1.595, filla de Macià Albertí i Isabel Coch (AD I/108/B 4), i també Llorenç, fill d'Antoni Albertí i Antònia Moranta, tots de Mancor, batiat el 19 de febrer de 1.668 (AD I/108/B 8).

ALCACER: De l'àrab al-Kasar, el Palau. És un altre dels dotze repobladors entre els quals Rotlà Lai repartí l'alqueria de Mancor (ACM Pergamí 7.842).

ALCOVER: Nom d'una vila catalana del Camp de Tarragona. A Mancor sols hem trobat Maria Francisca, batiada el 17 d'agost de 1.843, filla de Joan Baptista Alcover de Selva i de Margalida Bonafé de Mancor (AD I/60/B 10).

ALORDA: Natural d'Olorda, antic municipi del Pla del Llobregat (Catalunya). El dia 11 de les calendes de novembre de 1.333 Berenguer Delorda, de Biniamar, comprà l'alqueria que tenia en Guillem Font a Biniarroí (ARM T-3). Actualment encara els seus descendents retenen part d'aquestes terres. A l'any 1.404 en Ramon Delorda té terres a Mancor (ARM RP 2.006). Al cadastre de 1.594 hi ha tres propietaris amb aquest llinatge a Mancor i dos a Biniarroí. L'any 1.698 n'hi ha tres a Biniarroí, i a 1.764 n'hi ha tres a Mancor i tres a Biniarroí (AMS).

ALZINA: Nom de l'arbre que fa glans. A Mancor el dia 25 de novembre de 1.875 fou batiat Miquel, fill de Joan Alzina de Búger i de Margalida Sampol de Mancor (AD I/60/Bapt.).

(Continuarà)

Fonts documentals:

ACM: Arxiu de la Catedral de Mallorca.
AD: Arxiu Diocesà de Mallorca.
AMS: Arxiu Municipal de Selva.
RCMV: Registre Civil de Mancor de la Vall
ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

Gabriel Fiol Mateu.



EL DIA
DE BALEARESlunes
25 de enero

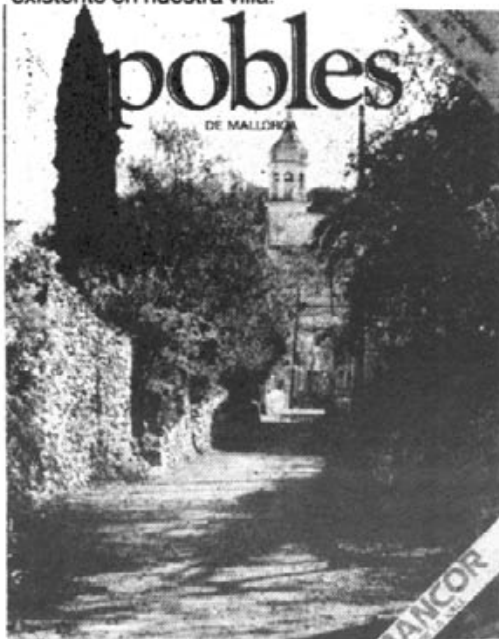
'Montaura', nombre de una nueva revista de información local

M.G., Mancor de la Vall

Acaba de salir a la calle el número uno de la nueva revista de información local *Montaura* correspondiente el mes de enero del presente año. Dicha revista está escrita en catalán y lleva en la portada un dibujo del pintor local Tomeu Seguí. Esta escrito por un grup de mancorins y está abierta a todas las personas que quieran colaborar.

En su editorial señala que no depende de ningún grupo político ni financiero, sino que defenderá únicamente los intereses de los mancorenses y que por este motivo ha salido a la calle. La periodicidad no está fijada, sólo se sabe que saldrán varios números al año.

El número uno consta de 28 páginas que acogen las siguientes secciones: pasatiempos, l'Ajuntament informa, moviment demogràfic, Anam Fent, Ahir, Publicacions de Mancor de la Vall, De Ca Nostra (sección sobre la lengua catalana), Biblioteca, L'Amo en Rafel Moyer, una vida de lluita (entrevista); sabieu que...; Comença un nou curs; l'Esplai som tots; Toponímia documentada; Informàtica, Església local, Esports, Per llepar-se els dits y la foto curiosa. Estas secciones son las que habitualmente irán apareciendo en dicha revista que, sin duda, viene a rellenar un vacío existente en nuestra villa.



FES-TE DONANT AVUI

PER A SALVAR UNA VIDA DEMÀ


ALCER

C/. Vinyaça, 12 - Telf. 463545

JOVES (màxim 30 anys)

Si voleu col·laborar amb "RADIO JOVE", concertau una entrevista amb la Direcció General de Joventut de la Conselleria Adjunta a la Presidència (telèfons: 71.11.19-71.24.49) per tal de realitzar les proves de locutor i/o realitzador d'aquesta Ràdio. Telefonau-nos.

GOVERN BALEAR

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT
Conselleria Adjunta a la Presidència

Curs de Monitors de Campaments, Colònies i Clubs d'Esplai.

TÍTOL RECONEGUT
PER LA DIRECCIÓ
GENERAL DE LA JOVENTUT

INFORMACIÓ:
Carrer Impremta 1, Pral. 2a.
Tel: 72 59 37.



ESPORTS

Amb motiu del començament de les obres al camp de futbol "Turixant" i de cara a tornar formar l'equip de futbol C.D. MONTAURA, hem aprofitat per fer una entrevista a un dels jugadors mancorins que més ha destacat al futbol i que sempre ha jugat a fora vila.

El seu nom és Ramon Arrom Mayrata. Va néixer a Mancor de la Vall el dia 7 de març de 1.966; té 1'90 d'estatura i porta el nº 44 de peu; fa feina a l'hotel Bocaccio del Port d'Alcúdia, com a administratiu.

La seva carrera esportiva és la següent: Xilvar i Llosetense Infantil, Sallista Juvenil, Constància a III divisió i Llosetense a Primera Preferent, equip amb el qual fou campió la temporada 86-87, ascendint a III Divisió. Actualment juga amb aquest equip a III Divisió. Ha jugat quasi bé tots els partits i ha aconseguit 6 gols, alguns d'ells molt importants.

Li hem fet 50 preguntes que ha contestat així:

- 1.- Porter preferit.....Toni Shumacher.
- 2.- Jugador de 1ª Divisió Martín Vázquez.
- 3.- Millor jugador estran. Alemao
- 4.- Club de Futbol.....F.C. Barcelona.
- 5.- Jugador de Regional...Miquel Mora.
- 6.- Club on voldria jugar C.D. Montaura.
- 7.- Jugador més mal de marcar.....Juan L. Riado.
- 8.- Jugador del Mallorca..Toni Orejuela.
- 9.- Un àrbitre.....Urizar Azpitarte
- 10.- Entrenador nacional..Clemente.
- 11.- President de 1ª.....Mendoza.
- 12.- Millor entrenador que has tengut.....Biel "XIM"
- 13.- Club Estranger.....Oporto.
- 14.- Selecció Eurocopa-88 Alemanya Occidental.
- 15.- Esportista espanyol..Epi.
- 16.- Altre esport a més del futbol....Basquet.
- 17.- Estadi de futbol....Maracanà (Rio de Janeiro).
- 18.- Selecció Espanyola ideal per Eurocopa-88.....Zubizarreta; Chendo, Larrañaga, Tendillo, Lopez Recarte, Sanchiz, Michel, M. Vázquez Julio Alberto, Butragueño i Baquero.

19.- El gol que més recorda - El que vaig fer de penalty a Joan de Sa Botiga en un partit entre el juvenil i amateur MONTAURA.

- 20.- Color preferit.....Vermell.
- 21.- Una ciutat.....Madrid.
- 22.- Un nom de dona.....Lluïsa.
- 23.- Un cotxe.....Porsche 944.
- 24.- Plat preferit.....Paella.
- 25.- Una beguda.....Wiskie.
- 26.- Tabac.....Negre, poc.
- 27.- Un hobby.....Pesca.
- 28.- Un dels amics.....Joan "Minyè".
- 29.- Un cantant.....Joaquin Sabina.
- 30.- Un actor.....Marlon Brando.
- 31.- Grup musical.....Dire Straits.
- 32.- Una actriu.....Victoria Abril.
- 33.- Una pel·lícula.....Acorralado.
- 34.- Un llibre.....La familia de Pascual Duarte.
- 35.- Un escriptor.....Camilo J. Cela.
- 36.- Un fet històric.....Construcció de Sa Canaleta.
- 37.- Dia de la setmana....Diumenge.
- 38.- Un mes de l'any.....Maig.
- 39.- Obra important del poble.....Casal de Cultura.
- 40.- Locutor de ràdio.....José Mª García.
- 41.- Programa de TV.....Informe Semanal.
- 42.- Un país.....Suïssa.
- 43.- Un animal.....Es ca.
- 44.- Un medi de locomoció Es cotxe.
- 45.- Un personatge actual Joan Carles I.
- 46.- Un inventor.....Edison.



47.- Una data històrica...12 d'octubre de 1.492.

48.- Il·lusió esportiva....Jugar amb el C.E. MONTAURA amb tots els meus companys que jugam defora.

49.- Què diríes als joves jugadors?
Que facin esport ja que es la millor i més saludable manera de pasar el temps.

50.- Per acabar, què demanaries als aficionats mancorins al futbol?

Que recolzin al màxim aquest projecte de tornar començar l'equip de futbol, C.E. MONTAURA, que tantes d'alegries mos ha donat: Joves, majors i antics jugadors. Sobretot que vagin al camp de futbol i es comportin amb tota esportivitat.



INVESTIGACIO

Primer team del "Football Club Barcelona"
vencedor del concurso Copa del Club «Barcelona» (temporada 1902-1903)

P. Cabot

E. Gass

V. Reig

J. Vidal



Ossó Steinberg Meyer Willy (cap.) Gamper Harçis Lassaleta

CALENDARI

CALENDARI DEL II TORNEIG DE FUTBOL-SALA DE MANCOR DE LA VALL

Jornada 1ª.-

Dia	Mes	Hora	Equips...
5	abril	21	CALÇATS BONS-FATTO
7	"	20	AT. ALTURA-CRE. JOAQUIN
7	"	21	AT. UNION-TURIXANT
8	"	20	POL CAPO-VETERANOS
8	"	21	SA TROBADA-B. DOMINGO

Jornada 2ª

11	abril	21	C. BONS-CRE. JOAQUIN
12	"	21	AT. ALTURA-B. DOMINGO
13	"	21	POL CAPO-TURIXANT
14	"	21	AT. UNION-FATTO
15	"	21	SA TROBADA-VETERANOS

Jornada 3ª

18	abril	21	C. BONS-B. DOMINGO
19	"	21	CRE. JOAQUIN-FATTO
20	"	21	POL CAPO-AT. UNION
21	"	21	AT. ALTURA-VETERANOS
22	"	21	SA TROBADA-TURIXANT

Jornada 4ª

25	abril	21	VETERANOS-C. BONS
26	"	21	AT. ALTURA-TURIXANT
27	"	21	B. DOMINGO-C. JOAQUIN
28	"	21	POL CAPO-FATTO
29	"	21	AT. UNION-SA TROBADA

Jornada 5ª

2	maig	21	TURIXANT-C. BONS
3	"	21	AT. UNION-AT. ALTURA

4	"	21	B. DOMINGO-FATTO
5	"	21	SA TROBADA-POL CAPO
6	"	21	VETERANOS-C. JOAQUIN

Jornada 6ª

9	maig	21	AT. UNION-C. BONS
10	"	21	FATTO-AT. ALTURA
11	"	21	B. DOMINGO-POL CAPO
12	"	21	SA TROBADA-C. JOAQUIN
13	"	21	VETERANOS-TURIXANT

Jornada 7ª

16	maig	21	AT. ALTURA-C. BONS
17	"	21	B. DOMINGO-TURIXANT
18	"	21	C. JOAQUIN-POL CAPO
19	"	21	VETERANOS-AT. UNION
20	"	21	FATTO-SA TROBADA

Jornada 8ª

23	maig	21	TURIXANT-FATTO
24	"	21	AT. UNION-C. JOAQUIN
25	"	21	C. BONS- SA TROBADA
26	"	21	AT. ALTURA-POL CAPO
27	"	21	VETERANOS-B. DOMINGO

Jornada 9ª

30	maig	21	POL CAPO-C. BONS
31	"	21	AT. UNION-B. DOMINGO
1	juny	21	TURIXANT-C. JOAQUIN
2	"	21	SA TROBADA-AT. ALTURA
3	"	21	VETERANOS-FATTO



PER LLEPAR-SE ELS DITS

BACALLÀ AMB MEL

Ingredients per a quatre persones:

500 gr. de bacallà.
Farina i llevadura en pols.
Un sobre de colorant groc.
Oli i un pot de mel.

Es posa el bacallà unes hores en remull i es canvia l'aigua algunes vegades. Es posa el bacallà dins d'una casseroleta amb aigua freda damunt el foc. Ha de bullir per espai de 15 minuts, es retira del foc i es refreda ràpidament escolant-lo.

Es lleva la pell i espines del bacallà, fent-lo després a trossos més o manco iguals i que no superin els 3 cm.

Es prepara la massa per fer l'arrebossat (farina, llevadura, colorant i aigua).

Es posa la pella al foc i s'arrebossa el bacallà, procurant que es posi daurat. Quan es treu de la pella s'hi tira per damunt una quantitat de mel amb una cullereta petita.

Es serveix calent duent a la taula el pot de mel per si algú se'n vol servir més.

MOLLS RAIGUER

Ingredients per a quatre persones:

8 molls no molt grossos.
Farina, pebre i dues llimones.
50 gr. d'ametlles pelades.
Una botella de vi negre.

S'escaten els molls, es treuen les vísceres. Després es col·loquen en un plat gros salpebrats, es posen d'esquena. Se'ls rega amb el suc de llimona i es deixen per espai de dues hores. Es trocegen les ametlles amb tres o quatre trossos.

S'escolen els molls, i es fregeixen enfarinolats; es guarden en un lloc calent.

Es tiren els trossos d'ametlles en el mateix oli on s'ha frit el peix fins que estiguin daurades. Cal estar alerta a què no es cremin. Després es tiren damunt els molls. A l'oli que sobri s'hi tiren un parell de cullerades de farina o maizena, es remou procurant de que no formin grumellons. Quan la farina comença a estar torrada s'hi tira a poc a poc el vi, a temperatura ambient, fins que es formi una mena de baixamel, es deixa coure durant deu minuts.

Es tira la salsa feta damunt els molls i es serveix el plat.

Es pot acompanyar amb una ensalada de lletuga, arrangada segons costum.

Domingo Llull



Menjar bé i viure, el demás fa riure !!

Imatges d'ahir



Si vos deim que aquest home dalt del carro és En Joan Mateu Moranta, molts pocs sabran de qui es tracta; però si afegim que ell és "En Mosqueta", tots els mancorins que hagin passat la cinquantena, bé que el recordaran. En efecte, aquest home, nascut el 27 de juny de 1.878, a causa del seu hermafroditisme, es convertí amb un d'aquests tipus populars que no mancaven gairebé a cap poble i que eren freqüentment víctimes de bromes i d'altres abusos, avui inconcebibles. "En Mosqueta" es dedicava a la venda ambulant de calç, carbó, gerres, ciris i tot el que fos. Sovint, quan passava, els allots per escarnir-lo, li cridaven "tirurí Mosqueta" cosa que l'empipava molt. Era molt coneguda l'endiumenjada que enflocava a la seva casa, al carrer del Bisbe, quan havien de passar les processons de Setmana Santa, amb ciris encesos col·locats dins gerres. La seva miserable vida acabà l'1 d'Octubre de 1.943, inclús després de mort, no es lliurà dels abusos, ja que no faltaren persones que volgueren veure com era la seva anormalitat congènita.

Gabriel Fiol Mateu.